

Kotoutuminen on kuulumista

Sosiaalipedagoginen ohjaus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa -
päätösseminaari

Neuvotteleva virkamies Anna Bruun
Työvoiman maahanmuutto ja kotouttamisyksikkö
Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

MITÄ KOTOUTUMINEN ON?

MONIULOTTEINEN PROSESSI

Maahanmuuttaja saa tarvitsemansa tiedot ja valmiudet toimiakseen yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä.

VUOROVAIKUTUSTA

Kotoutuminen tapahtuu arjen vuorovaikutuksessa yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen kanssa. Se muuttaa myös vastaanottavaa yhteiskuntaa.

LAAJAA YHTEISTYÖTÄ

Viranomaistyön lisäksi kotoutumista tukevat esimerkiksi järjestöt, työyhteisöt, yritykset, oppilaitokset, naapurusto sekä muut yhteisöt.

Kotoutumisen ydin on maahanmuuttajien osallisuus yhteiskunnan kaikilla eri osa-alueilla (työelämä, koulutus, varhaiskasvatus, sote-palvelut, asuminen, politiikka, järjestötoiminta jne.); 'yhdenvertainen arki'

Kaksisuuntainen kotoutuminen

Syrjintä vähentää luottamusta

- **Afrikkalaistaustaiset ihmiset kärsivät syvään juurtuneista rodullistavista ennakkoluuloista ja rasismista (Being Black in the EU/2018)**
- Yli puolet Saharan eteläpuolisesta Afrikasta muuttaneista henkilöistä on kokenut syrjintää viimeisen vuoden aikana.
- Saharan eteläpuolisesta Afrikasta muuttaneilla suurempaa luottamusta julkisiin instituutioihin kuin valtaväestöllä. Lisäksi suurin osa vähemmistöjen edustajista on erittäin kiintyneitä asuinmaahansa.
- Syrjinnän ja häirinnän uhreiksi joutuneet tuntevat vähemmän luottamusta julkisia instituutioita kohtaan ja ovat vähemmän kiintyneitä asuinmaahansa.

Rekrytoinnissa etnistä hierarkiaa

- Maahanmuuttajataustaiset hakijat saavat kutsuja työhaastatteluihin merkittävästi syntyperäisiä suomalaisia hakijoita vähemmän, vaikka heidän henkilökohtaiset ominaisuutensa, kuten ikä, koulutus, työkokemus ja ammatillinen tutkinto, olisivat täysin samat (*Ahmad, Akhlaq (2019). Kokeellinen tutkimus etniseen alkuperään perustuvasta syrjinnästä suomalaisilla työmarkkinoilla*)
- Työnantajat perustelevat haluttomuuttaan palkata maahan muuttaneita sillä, että **lähtömaalla katsotaan olevan vaikutusta työssä pärjäämiseen** sekä sillä, ettei kaikilla ole edellytyksiä sopeutua työyhteisöön. Lisäksi moni työnantaja katsoo, että työntekijöiden suomen kielen taidon tulisi olla lähes äidinkielen tasoista. (Kotona Suomessa 2020)

yle Uutiset Areena Urheilu Valikko

Hae Kirjautu

Suomalainen nimi on valtava etu Suomen työmarkkinoilla - tutkija lähetti tuhansia työhakemuksia eri nimillä ja tulokset hätkähdyttävät

Työmarkkinoiden arvojärjestyksen huipulla on suomalaistaustainen nainen ja pohjimmaisena somalialaistaustainen mies.

Syrjintä 21.10.2019 Päivitetty 21.10.2019 12:06

Tutkija Akhlaq Ahmad lähetti 5000 työhakemusta selvittääkseen miten hakijan nimi vaikuttaa menestykseen työhaussa. Tutkijan kiinnostus etniseen syrjintään virisi omista kokemuksista Suomessa. Kuva: Henrietta Hassinen / Yle

Kotoutumisen ulottuvuudet

Selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista

- “Hallitus laatii kotouttamistoimien uudistamistarpeista kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman eduskunnan hyväksymän tarkastusvaliokunnan mietinnön pohjalta.” = **kotoutumisen selonteko**
- Palvelukokonaisuus ns. kotoutumishjelma, joilla vastataan maahan muuttaneiden tarpeisiin **maahantulon alkuvaiheessa**: kieli- ja yhteiskuntatietous sekä muu tuki (laki kotoutumisen edistämisestä)
- Monimuotoistuvan väestön tarpeiden huomioiminen **osana keskeisiä politiikka-aloja** ja palveluita mm työllisyys-, koulutus- ja sosiaali- ja terveystalitiikka

Kotoutuminen edellyttää yhteiskunnan vastaanottavuutta

Vastaanottava yhteiskunta tarjoaa kaikille tosiasiallisen mahdollisuuden osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen

- **Edellyttää yhteiskunnan eriarvoistavien rakenteiden tunnistamista sekä rakenteiden ja palveluiden aktiivista kehittämistä niin että**
 - Maahan muuttaneiden tarpeisiin vastataan **maahantulon alkuvaiheessa** (esim. kieli- ja yhteiskuntatietous)
 - Maahan muuttaneiden **yhdenvertaisuus toteutuu eri sektoreilla** (mm. työllisyys, terveys, koulutus, hyvinvointi, asuminen, sosiaali- ja terveys)
 - Yhdenvertaisuuslainsäädäntö: viranomaisilla, koulutuksen järjestäjillä sekä isommilla työnantajilla tulee olla suunnitelma konkreettisista toimenpiteistä syrjinnän torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi
 - Systemaattista syrjinnän seuranta kehitetään eri tahojen yhteistyönä oikeusministeriön johdolla.

Kotoutuminen edellyttää yhteiskunnan vastaanottavuutta

➤ Edellyttää ihmisten välistä **vuorovaikutusta**

- Hyvien väestösuhteiden politiikka osana kotoutumisen edistämistä: kuntien ja järjestöjen paikallistason työ. **Kotouttamisen kumppanuusohjelma** osana mallin jalkauttamista.
- Kulttuurisen moninaisuuden edistäminen; **taiteen ja kulttuurin sekä liikunnan ja nuorisotyön potentiaalin hyödyntäminen**
- Konfliktien ennaltaehkäisyyn ja sovitteluun liittyvään osaamisen lisääminen
- **Antirasistinen työ** pitkäjänteisesti yksittäisten hankkeiden sijaan: syrjintää kokeneiden ihmisten oikeustietoisuuden lisääminen, viranomaisten ymmärryksen kasvattaminen rasismiin ja syrjinnän eri muodoista (erityisesti rakenteellinen rasismi), työelämän moninaisuuden ja inklusiivisuuden lisääminen. OM valmistelee rasismiin vastaista ja hyvien väestösuhteiden toimenpideohjelmaa.
- Kotoutumista koskevan **kielen ja terminologian** kriittinen tarkastelu

Kotoutumisen kumppanuusohjelma: Kohti inklusiivista yhteiskuntaa

TEM:n 2016 käynnistämää kumppanuusohjelmaa on uudistettu yhdessä kotoutumista edistävien toimijoiden kanssa vuoden 2020 aikana.

Kumppanuusohjelma **vahvistaa monialaista yhteistyötä ja kytköstä paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen kotoutumista edistävän työn välillä**. Ohjelmalle luodaan yhteistyössä ELY-keskusten kanssa alueellinen tukirakenne.

Kumppanuusohjelman **tavoitteena** on

- luoda yhteistyöllä uutta ja osallistavaa toimintakulttuuria, joka vahvistaa monialaista yhteistyötä / **muutoksen mahdollistaja**
- koota toimijoiden yhteistä näkemys kotoutumista edistävän työn kehittämisestä / **suunnannäyttäjä**
- tukea arjen työtä tarjoamalla foorumeita dialogille ja tiedonvaihdolle sekä kehittämällä ja levittämällä hyviä käytäntöjä / **arjen työväline**

Hallitus sitoutunut edistämään työelämän monimuotoisuutta

Luodaan työelämän ohjelma lisäämään työnantajien rekrytointi- ja monimuotoisuusosaamista sekä maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista ja kehittämistä työpaikoilla.

Kiitos!